

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA. 410.003.05.2020

Pani Małgorzata Wiaderna-Celebak
Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 255
Im. Cypriana Kamila Norwida w Warszawie
ul. Kamionkowska 36/44
03-805 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/070 Zabezpieczenie szkół przed zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 255 im. Cypriana Kamila Norwida ¹ ; ul. Kamionkowska 36/44; 03-805 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Wiaderna-Celebak, Dyrektor Szkoły od 14 sierpnia 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania dla zapewnienia bezpieczeństwa w szkołach w sytuacji wystąpienia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. 2. Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2020 (do czasu zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Rafał Sowa, główny specjalista k. p., upoważnienie do kontroli nr LWA/51/2020 z 3 marca 2020 r. i nr LWA/87/2020 z 4 czerwca 2020 r. (akta kontroli str.1-4)

¹ Dalej także „Szkoła”

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Dyrektor Szkoły dokonywała analiz dotyczących stanu bezpieczeństwa Szkoły, oraz badała stan i poczucie bezpieczeństwa wśród uczniów.

W Szkole zapewnione zostały bezpieczne i higieniczne warunki do pracy i nauki, przestrzegano procedury wejścia do placówki, a opracowany plan ewakuacji i oznakowanie budynku umożliwiały sprawne przeprowadzenie ewakuacji.

Dyrektor Szkoły podejmowała działania w celu upowszechniania wśród uczniów i pracowników wiedzy o bezpieczeństwie i kształtowaniu właściwych postaw wobec zagrożeń. Działania te realizowane były we własnym zakresie jak i wspólnie z podmiotami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa (Policją, Strażą Miejską) oraz niepublicznymi organizacjami. W szkoleniach dotyczących sytuacji kryzysowych uczestniczyła jednak niewielka grupa nauczycieli. Jedynie jedno szkolenie, w okresie objętym kontrolą, zorganizowano dla większości pracowników szkoły.

Zgodnie z wymogami art. 68 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 22 maja 2020 r. Prawo oświatowe⁴ Dyrektor opracowała procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych związanych z zagrożeniami zewnętrznymi i wewnętrznymi, z którymi zapoznawani byli pracownicy Szkoły oraz uczniowie. Procedury te nie zapewniały jednak w pełni bezpieczeństwa osób przebywających w Szkole w przypadku wystąpienia zagrożeń.

Pracownicy Szkoły i uczniowie corocznie ćwiczyli ewakuację z budynku Szkoły. NIK zwraca jednak uwagę na fakt, że obowiązkowa próbna ewakuacja była jedynym praktycznym ćwiczeniem postępowania w sytuacji kryzysowej organizowanym w Szkole. Wyniki przeprowadzonego w ramach kontroli NIK ćwiczenia, obejmującego sposób postępowania w przypadku wtargnięcia uzbrojonego napastnika do szkoły, wskazują, że nie jest to wystarczające. Jedynie praktyczne sprawdzenie zachowań pracowników w sytuacji kryzysowej pozwala ustalić nawyki, które zapewnią uczniom i pracownikom bezpieczeństwo oraz zweryfikują skuteczność obowiązujących procedur.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania dla zapewnienia bezpieczeństwa w szkołach w sytuacji wystąpienia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą w Szkole obowiązywały procedury⁶ dotyczące bezpieczeństwa w przypadku wystąpienia zagrożeń określonych w wytycznych

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. poz. 910.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ „Procedury działań profilaktycznych i interwencyjnych dyrektora Szkoły Podstawowej nr 255 w Warszawie, ul. Kamionkowska 36/44” (Sp.255.012.A.18/2017/18), „Procedura postępowania w razie wypadku ucznia w szkole” (Sp.256.012.A.18/2017/18), „Procedura ewakuacji uczniów i pracowników z budynku SP 255 przy ul. Kamionkowskiej 36/44 w Warszawie”. (SP.255.012.A.6/2018/19), „Instrukcja alarmowa”, „Procedury działania szkoły w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją” (SP.255.012.A.22/2017/18), „Procedura postępowania w sytuacji posiadania przez ucznia przedmiotów niedozwolonych na terenie szkoły” (SP.255.010.A.9/2016/17), „Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego” (Kielce, wrzesień 2018 r.), „Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych” (Sp.255.012.A.3/2018/19).

Ministerstwa Edukacji Narodowej „Bezpieczna Szkoła”⁷. Na podstawie analizy procedur⁸ stwierdzono, m.in. że:

- katalog zagrożeń przewidziany w procedurach był wystarczający;
- procedura ewakuacji uwzględniała potrzeby osób o ograniczonej możliwości poruszania się (instrukcja bezpieczeństwa pożarowego);
- nie do wszystkich zdarzeń kryzysowych przypisano sygnały alarmowe, tj. dla sytuacji: znalezienia bomby/podejrzanego ładunku, zachowania po wybuchu bomby, zagrożenia terrorystycznego (wtargnięcie napastnika do szkoły; użycie broni palnej na terenie szkoły) – m.in. nie ustalono tzw. cichego alarmu informującego o potrzebie zabarykadowania się;
- takie same sygnały alarmowe zostały przypisane do różnych zagrożeń i działań np. w procedurach postępowania w sytuacjach kryzysowych dźwięk ciągle 3 minutowy to jednocześnie alarm o klęskach żywiołowych, zagrożeniu środowiska toksycznymi środkami przemysłowymi⁹, ale także sygnał odwołania tych alarmów i alarmu powietrznego) a w procedurze ewakuacji uczniów i pracowników z budynku SP nr 255 ten sam ciągle 3 minutowy sygnał dźwiękowy przypisany jest do różnych zagrożeń: pożar, zamach terrorystyczny, zagrożenie skażeniem, katastrofa budowlana, wybuch gazu,
- w różnych dokumentach przypisano różne sygnały do tych samych zagrożeń (np. w procedurze działań profilaktycznych i interwencyjnych Dyrektora Szkoły (...) dla pożaru wskazano sygnał ostrzegawczy - trzy długie dzwonki z przerwami, a dla alarmu trzy razy po dwa krótkie dzwonki, natomiast w procedurach ewakuacji uczniów i pracowników z budynku SP nr 255 (...) w przypadku pożaru wskazano sygnał dźwiękowy trwający trzy minuty;
- brak możliwości nadawania sygnałów dźwiękowych opisanych w procedurach: postępowania w sytuacjach kryzysowych, tj.: alarmu powietrznego (dźwięk modulowany trwający 3 minuty, alarmu o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska TŚP (dźwięk ciągle trwający 3 minuty), alarmu o skażeniach (dźwięk syreny trwający 10 sekund powtarzany przez 3 minuty – przerwy 25-30 sekund); w procedurach działań profilaktycznych i interwencyjnych (...): sygnał ostrzegawczy i alarm (długie lub krótkie dzwonki lub uderzenia w gong; w procedurze ewakuacji uczniów i pracowników z budynku SP nr 255 (...) dla pożaru, zamachu terrorystycznego, informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego lub innego środka niebezpiecznego, zagrożenia NSCH, katastrofą budowlaną wybuchem gazu (sygnał dźwiękowy trwający 3 minuty) z uwagi na wyposażenie Szkoły (placówka nie jest wyposażona w gong, syrenę alarmową i nie ma możliwości sterowania dzwonkiem szkolnym w celu ogłoszenia właściwego rodzaju alarmu);
- procedury dotyczące zagrożeń bezpieczeństwa są ogólnikowe – nie wskazano w nich w sposób skonkretyzowany działań i obowiązków dla konkretnych osób. Wyjątek stanowią procedury dotyczące pożaru i ewakuacji, w których zwięźle i konkretnie określono działania i osoby odpowiedzialne za ich realizację;

(akta kontroli str. 14-183, 262-267, 314)

Procedury bezpieczeństwa zostały opracowane we własnym zakresie¹⁰, nie były weryfikowane przez jednostki organizacyjne miasta st. Warszawy.

(akta kontroli str. 313)

1.2. Pracownicy Szkoły byli zapoznawani z obowiązującymi procedurami w ramach rad pedagogicznych¹¹, otrzymywali również procedury do zaopiniowania.

⁷ Przekazanych szkołom przez Ministra Edukacji do wykorzystania we wrześniu 2017 r.

⁸ Analiza procedur została przeprowadzona przez biegłego powołanego postanowieniem Dyrektora Delegatury NIK w Warszawie z dnia 16 czerwca 2020 r..

⁹ Dalej TŚP.

¹⁰ Z wyjątkiem instrukcji bezpieczeństwa pożarowego opracowanej przez firmę FireDom Usługi przeciwpożarowe i BHP.

Zgodnie z rekomendacjami sformułowanymi po przeprowadzeniu analiz dotyczących stanu bezpieczeństwa Szkoły¹², procedury były przypominane podczas rad pedagogicznych: przygotowujących do rozpoczęcia roku szkolnego 27-29 sierpnia 2019 r. i podsumowującej pracę Szkoły 5 lutego 2020. Poza instrukcją bezpieczeństwa pożarowego pracownicy nie potwierdzali pisemnie znajomości procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych. Weryfikacja znajomości procedur odbywała się w praktyce, tj. w sytuacji wystąpienia konkretnego zdarzenia w szkole. Badanie postępowania w przypadku wystąpienia zdarzenia kryzysowego – bójki o podłożu rasistowskim oraz oględziny sposobu wejścia do szkoły wykazały, że pracownicy szkoły postępowali zgodnie z obowiązującymi procedurami dotyczącymi postępowania na wypadek ujawnienia agresji, wobec ucznia sprawcy czynu karalnego i postępowania wobec ofiary (sposób postępowania przedstawiono w pkt. 1.3 wystąpienia pokontrolnego) oraz procedurą wejścia do szkoły (pracownicy ustalili cel pobytu obcej osoby w Szkole i odprowadzili ją do sekretariatu). Znajomość procedur ewakuacyjnych była sprawdzana w trakcie próbnej ewakuacji.

(akta kontroli str.67-70,184, 214-243, 272, 302-303)

Zasady i procedury bezpieczeństwa obowiązujące w Szkole uczniowie poznawali na lekcjach wychowawczych oraz poprzez udział w zajęciach tematycznych organizowanych w szkole przez Straż Miejską, Policję i samorząd uczniowski (np. debata „Bezpieczne i wspierające środowisko szkolne”).

W ramach analiz stanu bezpieczeństwa w Szkole przeprowadzono badanie ankietowe uczniów¹³. Wynik ankiety wskazuje, że 85% uczniów klas pierwszych czuje się w szkole dobrze, a zdaniem 73% w szkole jest bezpiecznie. Wśród uczniów klas drugich odsetek ten stanowił odpowiednio 85% i 82%. Wśród uczniów klas piątych 58% czuje się w szkole bezpiecznie a wśród uczniów klas szóstych - 77%. Ankieta obejmowała również m.in. sprawdzenie, z jakimi zagrożeniami uczniowie spotykają się w szkole, kiedy i gdzie do nich dochodzi oraz jakie działania szkoła podejmuje w celu zapewnienia bezpieczeństwa w szkole.

(akta kontroli str. 214-247, 293-296, 342-354)

1.3. W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek zagrożenia bezpieczeństwa uczniów – bójka o podłożu rasistowskim. Działania podjęte po ujawnieniu zdarzenia przez pracowników Szkoły były zgodne z wewnątrzszkolnymi procedurami w tym zakresie oraz procedurami określonymi przez Ministerstwo Edukacji Narodowej „Bezpieczna Szkoła”. Dokonano analizy nagrań monitoringu szkolnego, a z napastnikami, ofiarami przemocy oraz świadkami przeprowadzono rozmowy. Dyrekcja wraz z wychowawcą klasy ustaliła strategię postępowania w tej sprawie. Skontaktowano się z rodzicami napastników. Z informacji od Dyrektora Szkoły wynika, że po zdarzeniu poinformowano Policję z uwagi na rasistowski charakter zdarzenia i brak poprawy zachowania napastników. Ofiary napaści były i są objęte pomocą pedagogiczną, podjęto również działania w klasie, jak np. warsztaty ze Strażą Miejską dotyczące odpowiedzialności prawnej osób nieletnich, dotyczące przemocy rówieśniczej, odbyło się także spotkanie nauczycieli uczących w klasie w sprawach wychowawczych.

(akta kontroli str. 272,304-305)

1.4. Poza ćwiczeniami dotyczącymi ewakuacji uczniów ze szkoły, przeprowadzonymi we wrześniu 2018 i 2019 r., nie prowadzono praktycznych ćwiczeń obejmujących przewidziane w procedurach bezpieczeństwa Szkoły zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne.

¹¹ W dnia 20 maja 2019 r. nt. obowiązków w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uczniom wynikających z przepisów prawa oświatowego, procedur zachowania w sytuacjach kryzysowych i nadzwyczajnych

¹² „Sprawozdanie dotyczące stanu bezpieczeństwa szkoły” z maja 2018 r. za rok szkolny 2018/2019 i „Analiza i ocen apracy zespołu ds. bezpieczeństwa za I półrocze roku szkolnego 2019/2020”.

¹³ W roku szkolnym 2018/2019, badaniem objęto uczniów klas 1-2, 5 i 6.

W próbnej ewakuacji w 2018 r. wzięło udział ok 46% pracowników i 56% uczniów, zaś w roku 2019 w próbnej ewakuacji uczestniczyło 62% nauczycieli i 57% uczniów. W próbnej ewakuacji z roku 2019 uczestniczyła Państwowa Straż Pożarna, w której ocenie ewakuacja została przeprowadzona sprawnie i zgodnie z obowiązującymi procedurami.

(akta kontroli str. 248-258, 288)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że brak uczestnictwa w ćwiczeniach ewakuacji wszystkich pracowników i uczniów wynika z pracy szkoły na dwie zmiany, jednak wszyscy uczniowie objęci są przygotowaniem do próbnej ewakuacji. Brak innych ćwiczeń dotyczących potencjalnych zagrożeń wynikał z obawy o najmłodsze dzieci (po próbnej ewakuacji występowały przypadki objawów lękowych). Ćwiczenia typu „barykadowanie” mogą powodować niepokój u dzieci.

(akta kontroli str. 305, 355-356)

Próbną ewakuację przeprowadzano z częstotliwością określoną §17 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów¹⁴, tj. raz w roku. Dane dotyczące liczby uczestników ćwiczenia oraz wyjaśnienia Dyrekcji wskazują, że z uwagi na sposób organizacji pracy Szkoły zachodzi ryzyko nieobjęcia ćwiczeniami próbnej ewakuacji dużej grupy uczniów i nauczycieli.

W wyniku przeprowadzonych w Szkole oględzin¹⁵ ustalono, że działania podejmowane przez Dyrektora Szkoły nie mogły zapewnić maksymalnego bezpieczeństwa pracownikom i uczniom Szkoły. Stwierdzono, m.in. że:

- po uzyskaniu informacji o wystąpieniu zagrożenia Dyrektor wydała polecenie zawiadomienia policji i pogotowia (polecenie wydane z korytarza obok sekretariatu), podczas gdy optymalnym sposobem reakcji na zagrożenie powinno być polecenie ucieczki lub ukrycia się, a w dalszej kolejności zawiadomienie, już z bezpiecznego miejsca, odpowiednich służb,
- pracownicy Szkoły zostali zawiadomieni o wystąpieniu zdarzenia osobiście przez pracowników administracyjnych, co nie gwarantowało powiadomienia wszystkich nauczycieli o sytuacji oraz stanowiło bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa pracowników administracyjnych wysłanych na piętra budynku oraz do sali gimnastycznej w celu ogłoszenia alarmu, którzy mogli zostać narażeni na kontakt z napastnikiem; było to związane z tym, że procedura alarmowa w Szkole nie przewidywała tzw. „cichego alarmu” powiadamiającego nauczycieli i pracowników o potrzebie barykadowania się;
- Dyrektor Szkoły nie miała przećwiczonych nawyków odnośnie zachowań związanych z ukryciem się, zamknięciem sali, klasy¹⁶, jak również nie wykorzystwała części zasobów Szkoły (monitoringu wizyjnego do obserwacji przemieszczania się napastnika po budynku szkoły, pilota antynapadowego do zaalarmowania chroniącej Szkołę agencji ochrony),
- po ustąpieniu zagrożenia nie odwołano alarmu.

Zdaniem NIK przedstawiony sposób postępowania był wynikiem braku ćwiczeń dotyczących takiego zagrożenia, a także nieprecyzyjnej procedury bezpieczeństwa w tym zakresie.

(akta kontroli str. 268-271)

¹⁴ D. U. nr 109, poz 719 ze zm.

¹⁵ Przeprowadzone w dniu 23 czerwca 2020 r. oględziny dotyczyły podejmowanych przez Dyrekcję Szkoły czynności w warunkach symulowanego ataku uzbrojonego napastnika na szkołę.

¹⁶ Z uwagi na brak nauczycieli w szkole, Dyrektor Szkoły przedstawiała zachowania własne jak i nauczycieli (świетlicy i klasy 5)

1.5. Wszystkich 108 pracowników Szkoły było przeszkolonych z zakresu udzielania pierwszej pomocy¹⁷. Ponadto, w okresie objętym kontrolą, pracownicy Szkoły¹⁸ uczestniczyli w 10 szkoleniach związanych z bezpieczeństwem i zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi¹⁹. W szkoleniu dotyczącym „realizacji procedur związanych z informacją o podłożeniu ładunku wybuchowego, sprawdzaniem pirotechnicznym obiektu, wystąpieniem sytuacji kryzysowych, współpracy służb oraz podziału kompetencji” uczestniczyło 87 pracowników Szkoły. W pozostałych dziewięciu szkoleniach uczestniczyli pojedynczy pracownicy Szkoły²⁰.

(akta kontroli str. 227-239, 290-291)

Dyrektor wyjaśniła, że z uwagi na zamknięcie szkół nie odbyło się planowane szkolenie związane z atakiem terrorystycznym na Szkołę. W styczniu br. kierownik świetlicy uczestniczył w takim szkoleniu i w drugim półroczu miał przeprowadzić szkolenie dla rady pedagogicznej.

(akta kontroli str. 304)

1.6. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach²¹ w budynku Szkoły umieszczono w miejscu widocznym i łatwo dostępnym plany ewakuacji. Drogi ewakuacyjne oraz miejsce ewakuacji były oznakowane w sposób trwały i wyraźny, a przebieg dróg ewakuacyjnych był zgodny z planem ewakuacji. Wyposażenie szkoły (m.in. apteczki), stan techniczny stałych elementów wyposażenia, szlaków komunikacyjnych, wyjść ewakuacyjnych odpowiadały wymogom Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie²². W Szkole funkcjonował system monitoringu, kamery zainstalowano na korytarzach szkolnych i przy wyjściach. Nie był on wykorzystywany do stałego nadzoru nad bezpieczeństwem uczniów i Szkoły. Zapisy monitoringu były nagrywane i mogły być odtworzone w ciągu 20 dni. Wejście do szkoły²³ było możliwe jedynie przez szatnię, gdzie dyżurowało dwoje pracowników.

(akta kontroli str. 184-200)

1.7. Dyrektor Szkoły, zgodnie z § 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach, przeprowadziła w 2019 r. kontrolę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy²⁴, której wyniki przekazała do organu prowadzącego. Poza ww. obowiązkową kontrolą, Dyrektor Szkoły we własnym zakresie w czerwcu 2019 r. dokonała przeglądu bezpieczeństwa i warunków pracy. W lutym 2020 r. ponownego przeglądu dokonała komisja złożona z pracowników Szkoły i Urzędu Dzielnicy Praga Południe. Przegląd dotyczył bezpieczeństwa uczniów i pracowników m.in.:

¹⁷ W tym dwie osoby zostały przeszkolone w 2018 r., a 106 w 2019 r. Pracownicy niebędący nauczycielami zostali przeszkoleni w dniu 7 marca 2019 r. z uwagi na brak możliwości organizacyjnych firmy szkolącej do przeprowadzenia szkolenia we wcześniejszym terminie.

¹⁸ 95 pracowników

¹⁹ W pierwszym semestrze roku szkolnego 2019/2020 nauczyciele i pracownicy uczestniczyli łącznie (dotyczy wszystkich szkoleń nie tylko z zakresu bezpieczeństwa) w dziewięciu szkoleniach Rady Pedagogicznej a nauczyciele w 66 szkoleniach pozaszkolnych. W II semestrze roku 2018/2019 w trzech szkoleniach Rady Pedagogicznej a nauczyciele w 87 szkoleniach pozaszkolnych.

²⁰ Szkolenia: „Aspekty prawnych działań antyterrorystycznych „Placówki oświatowe w dobie terroryzmu - ryzyka, wyzwania, obowiązki”. Szkolenie organizowane przez Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń (WCIESiS); „Realizacji procedur związanych z informacją o podłożeniu ładunku wybuchowego, sprawdzaniem pirotechnicznym obiektu, wystąpieniem sytuacji kryzysowych, współpracy służb oraz podziału kompetencji” organizowane przez Delegaturę Biura Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego; „Bezpieczeństwo uczniów w szkole” organizowane przez WCIESiS; „Empatia zmienia nas - jak wdrażać porozumienie bez przemocy w szkole” organizowane przez WCIESiS; „Profilaktyka uzależnień w pracy pedagoga szkolnego i nauczyciela” organizowane przez WCIESiS; „Wszystkie dzieci nasze są - integracja i równe traktowanie”; „Antidotum na hejt”. Szkolenie organizowane przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką KEN; „Współczesne uzależnienia dzieci i młodzieży” organizowane przez WCIESiS; „Wszystkie dzieci nasze są - integracja i równe traktowanie w szkole wielokulturowej” organizowane przez WCIESiS.

²¹ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

²² Dz. U. z 2019 r., poz. 1065.

²³ Oględziny sposobu wejścia do szkoły przeprowadzono, bez zapowiedzi w dniu rozpoczęcia kontroli, tj. 4 marca 2020 r.

²⁴ 2 września 2019 r., do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK, nie przeprowadzono kontroli BHP za 2020 r.

opracowania procedur dotyczących wejścia i wyjścia do Szkoły, odbioru dzieci, wystąpienia zdarzeń kryzysowych, prowadzonej dokumentacji; stanu technicznego budynku i jego otoczenia; prowadzonej dokumentacji dotyczącej wypadków; wyposażenia Szkoły i klas szkolnych. W żadnej z ww. kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uczniów i pracowników.

(akta kontroli str. 259-261, 357-370)

1.8. Szkoła nie uczestniczyła w realizacji programów „Bezpieczna+” oraz „Razem Bezpiecznie”.

(akta kontroli str. 311)

1.9. Nie wystąpiły przypadki niezrealizowania planowanych działań z zakresu zapobiegania zagrożeniom wewnętrznym i zewnętrznym z powodu braku środków finansowych.

(akta kontroli str. 313)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nierzetelnym opracowaniu procedur bezpieczeństwa obowiązujących w Szkole, niezapewniających bezpieczeństwa osób przebywających w szkole w przypadku wystąpienia zagrożenia poprzez: niewskazanie w nich w sposób skonkretyzowany działań i obowiązków dla konkretnych osób (poza procedurami ppoż.); nieprzypisanie do wszystkich zdarzeń kryzysowych sygnałów alarmowych; przypisanie takich samych sygnałów alarmowych do różnych zagrożeń; przypisanie w różnych dokumentach różnych sygnałów do tych samych zagrożeń; ujęcie w procedurach sygnałów systemów alarmowych niefunkcjonujących lub niezainstalowanych w szkole (brak syreny, dostępu ręcznego do dzwonka). Osobą odpowiedzialną za opracowanie procedur był dyrektor Szkoły.

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor Szkoły dokonywała analiz dotyczących stanu bezpieczeństwa Szkoły, oraz badała stan i poczucie bezpieczeństwa wśród uczniów. Zgodnie z wymogami art. 68 ust. 1 pkt 6 Prawa oświatowego Dyrektor opracowała procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych związanych z zagrożeniami zewnętrznymi i wewnętrznymi, z którymi zapoznawani byli pracownicy Szkoły oraz uczniowie. Procedury te nie zapewniały jednak w pełni bezpieczeństwa osób przebywających w Szkole w przypadku wystąpienia zagrożeń.

W Szkole zapewnione zostały bezpieczne i higieniczne warunki do pracy i nauki, przestrzegano procedury wejścia do placówki, a opracowany plan ewakuacji i oznakowanie budynku umożliwiały sprawne przeprowadzenie ewakuacji. Organizowane były również szkolenia, akcje, apele dotyczące zasad zachowania i postępowania w różnych sytuacjach zagrażającym bezpieczeństwu. W szkoleniach dotyczących sytuacji kryzysowych uczestniczyła jednak niewielka grupa nauczycieli. Jedynie jedno szkolenie, w okresie objętym kontrolą, zorganizowano dla większości pracowników szkoły.

OBSZAR

2. Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa

Opis stanu
faktycznego

2.1. Obowiązek upowszechniania wśród dzieci i młodzieży wiedzy o bezpieczeństwie i kształtowaniu właściwych postaw wobec zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych realizowany był poprzez:

- działania własne Szkoły, tj. lekcje wychowawcze, w czasie których przedstawiano zasady bezpieczeństwa i ewakuacji, apele oraz akcje szkolne, np. „Szkoła bez przemocy”, „Międzynarodowy dzień tolerancji”, Tydzień „Stop przemocy”;

- działania realizowane wspólnie ze Strażą Miejską („Umiem wezwać pomoc”, „Spotkanie z nieznajomym”, „Współczesne zagrożenia”), Policją (Przemoc rówieśnicza), Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju i Pomocy Q Zmianom („Oswoić konflikt”), Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę (Polityka ochrony dzieci).
(akta kontroli str. 214-247, 293-296, 315-341)

2.2. Współpraca z podmiotami właściwymi w sprawach bezpieczeństwa realizowana była poprzez szkolenia, warsztaty, przedstawienia teatralne dotyczące tematyki bezpieczeństwa, tj. sposobów wzywania pomocy, bezpiecznego zachowania w kontaktach z nieznajomymi, pierwszej pomocy i informowania służb o zdarzeniu, postępowania w sytuacji konfliktu i przemocy. Łącznie w przedsięwzięciach o tej tematyce uczestniczyło 1 493 uczniów. Realizowane one były przez Policję, Straż Miejską m. st. Warszawy, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Pomocy Q Zmianom, Fundację „Dajmy Dzieciom Siłę”, Wawerskie Centrum Kultury. W akcjach organizowanych we własnym zakresie m.in.: „Tydzień - Szkoła bez przemocy”, „Bezpieczna Szkoła”, Bezpieczny Internet”, „Tydzień tolerancji” brali udział wszyscy uczniowie szkoły.

(akta kontroli str. 293-295)

2.3. W okresie objętym kontrolą organy zewnętrzne nie przeprowadzały w Szkole kontroli, które związane byłyby z bezpieczeństwem wewnętrznym i zewnętrznym. W roku 2019 przeprowadzono natomiast próbą ewakuację z udziałem Straży Pożarnej, która oceniła ją jako sprawną. Uwagi i wnioski po ewakuacji dotyczyły utrudnionego dojazdu do Szkoły ze względu na wąską drogę i zaparkowane samochody oraz systemu alarmowania – polecono wprowadzenie innego systemu²⁵. Dojazd do szkoły został udrożniony, wprowadzono również organizację ruchu zakazującą zatrzymywania się samochodów na ulicy i chodniku²⁶ po stronie szkoły. W trakcie prowadzonych oględzin, nie stwierdzono utrudnień w dojeździe do Szkoły.

akta kontroli str. 249, 302)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor Szkoły podejmowała działania w celu upowszechniania wśród uczniów wiedzy o bezpieczeństwie i kształtowaniu właściwych postaw wobec zagrożeń. Działania te realizowane były we własnym zakresie jak i wspólnie z podmiotami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa (Policją, Strażą Miejską) oraz niepublicznymi organizacjami.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski i uwagi:

Wnioski Podjęcie działań polegających na wyeliminowaniu nieprawidłowości dotyczących procedur bezpieczeństwa, o których mowa w pkt. 1.1 wystąpienia pokontrolnego.

Uwagi 1. Szkoła posiada monitoring wizyjny jednak nie został on ujęty w procedurach do wykorzystania (np. w procedurach dot. zamachu terrorystycznego). Szkoła korzystała z systemu monitoringu głównie do odtwarzania przebiegu zdarzeń (funkcja dowodowa), nie wykorzystując go do przeciwdziałania zdarzeniom w czasie bieżącym. Monitoring wizyjny, jako spójny element systemu zapewnienia bezpieczeństwa w Szkole, powinien służyć obok dyżurów pełnionych przez pracowników Szkoły, do zapewnienia bieżącego bezpieczeństwa na terenie Szkoły. W tym celu, przynajmniej podczas przerw międzylekcyjnych powinien mieć

²⁵ W trakcie ewakuacji używano ręcznego dzwonka.

²⁶ Ul. Kamionkowska, do której prowadzi droga pożarowa z terenu szkoły.

zapewnioną bieżącą obsługę (obserwację obrazów z kamer). Ponadto, celem zapewnienia pewności i jednolitości zachowania osób dokonujących obserwacji winny zostać opracowane zasady postępowania w przypadku zaobserwowania niepożądanego zdarzenia (ujęte w procedurach bezpieczeństwa). Należałoby również przeszkolić osoby odpowiedzialne za monitoring z zakresu przekazywania istotnych informacji w czasie rzeczywistym służbom zewnętrznym.

2. Jedynym corocznie ćwiczoną elementem związanym z bezpieczeństwem była próbna ewakuacja uczniów i pracowników. Innych praktycznych ćwiczeń nie organizowano. Zdaniem NIK jedynie praktyczne sprawdzenie zachowań pracowników w sytuacji kryzysowej pozwala wyćwiczyć nawyki, które zapewnią uczniom i pracownikom bezpieczeństwo oraz weryfikuje skuteczność obowiązujących procedur. Ćwiczenia takie powinny obejmować co najmniej nauczycieli i pracowników administracyjnych Szkoły.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 16. lipca 2017 r.

Kontroler
Rafał Sowa

Główny specjalista k.p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

p.o. WICEDYREKTORA
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie

.....
Michał Musioł